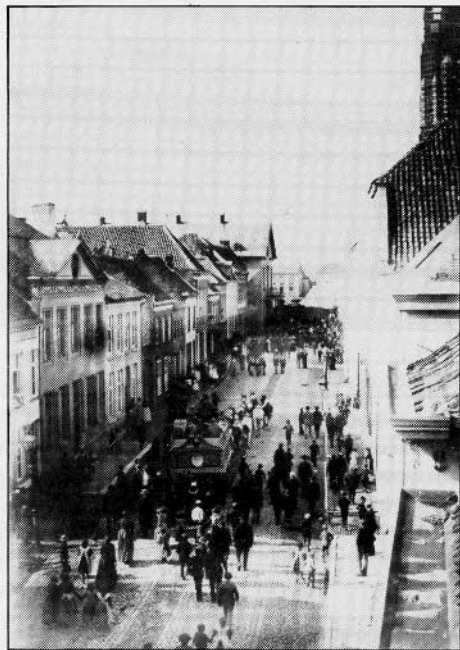

Een circus in Weert in 1897

door H.H.J. Linssen

Bijna twintig jaar geleden verscheen het boekje "Weert in oude ansichten". Omdat ik veel belangstelling heb voor het circus, was het voor mij een grote verrassing hierin een foto te vinden van een circusoptocht die door de Langstraat trekt. Van de samensteller van het boekje, de heer J. Henkens, vernam ik dat de foto afkomstig was van mejuffrouw E. Kneepkens. Zij vertelde me dat de foto deel uitmaakt van een serie van zes foto's en dat ze waren gemaakt door haar vader Leo Kneepkens en zijn vriend Joseph Smeets (oom van Mr. Stan Smeets).

Op de foto van de circusoptocht is duidelijk te zien dat de toren van de St. Martinuskerk al het aanzien had dat deze in 1889 kreeg. Uit dezelfde foto blijkt dat het tegenwoordige pand Jaspers, daarvoor Edah, nog niet is verbouwd. Deze verbouwing vond blijkens een gevelsteen die het pand vroeger sierde, plaats in 1899. De foto's moeten dus tussen 1889 en 1899 gemaakt zijn.

Het wekt verbazing dat eind vorige eeuw een circus de Markt volledig mocht blokkeren. De Markt was in die tijd immers een belangrijk verkeersknooppunt, aangezien de weg van Roermond naar Eindhoven via de Markt liep.

Voor de circusvriend zijn de foto's bijzonder belangwekkend, omdat uit die tijd vrijwel geen foto's van Europese reizende circussen bestaan.

Tot omstreeks 1900 speelden grote circussen alleen in grote steden, voor langere tijd en in een vast gebouw (zoals Carré in Amsterdam) of in een tijdelijk uit hout opgetrokken bouwsel. Met een tent reisden destijds de kleine circussen en een enkele middelgrote onderneming.

Tot dit laatste soort zal het in Weert gefotografeerde circus behoord hebben. Circussen van een dergelijke omvang zullen in de vorige eeuw niet vaak in Weert te zien

zijn geweest. De tent van het circus had vermoedelijk maar één mast, die dus midden in de manege stond, en een doorsnee van 25 à 30 meter. Dat is voor tegenwoordige begrippen nogal klein, maar dat lag zo'n 100 jaar geleden anders. In de tent zal zeker voor een duizend bezoekers plaats zijn geweest.

Bijzonder interessant is de paradewagen die op twee foto's staat afgebeeld. Dergelijke wagens werden vroeger alleen gebruikt door Engelse en Amerikaanse circussen. Het circus zou dus van Engelse oorsprong kunnen zijn. Opvallend is dat de inwoners van Weert blijkbaar meer belangstelling hebben voor de fotograaf dan voor de paradewagen.

Enkele weken nadat ik de zes foto's had gezien en had mogen kopiëren, ontving ik "the White Tops", het tijdschrift van de Amerikaanse circusvrienden, van maart/april 1970. Hierin vond ik een artikel over acht oude Engelse paradewagens die in 1969 door het Circus World Museum in Baraboo waren verworven van het Engelse circus Sir Robert Fossett en die in de Verenigde Staten zouden worden gerestaureerd. Een foto van een van de acht wagens, in zwaar gehavende toestand, was bij het artikel afgebeeld. Duidelijk was dit de paradewagen die voorkomt op twee in Weert gemaakte foto's. De wagen is inmiddels door het museum gerestaureerd en is daar met meer dan honderd oude Amerikaanse wagens te bezichtigen.

De in Weert gefotografeerde wagen is een z.g. telescoper; de beide bovenste verdiepingen kunnen worden verzonken, zodat de wagen tijdens het reizen veel lager wordt.

In juli 1970 nam ik schriftelijk contact op met het Circus World Museum. Mogelijk waren mijn foto's interessant voor het museum. Bovendien was ik benieuwd of men in Amerika op de hoogte was van de geschiedenis van de in Weert gefotografeerde wagen. Ik had redenen om aan te nemen dat de wagen vroeger had toebehoord aan

het Engelse circus Sanger, dat ook in Nederland op tournee is geweest. In zijn antwoord deelde Charles Philip Fox, die destijds directeur van het Circus World Museum was, me mede bijzonder in zijn schik te zijn met de foto's. Men had de paradewagen moeten restaureren aan de hand van een copie van een slechte krantefoto.

Ander oud fotomateriaal was niet beschikbaar. De heer Fox kon me voorts mededelen dat circus Lord George Sanger de wagen in 1914 zou hebben overgedaan aan circus Sir Robert Fossett.

Naar aanleiding van de foto's die ik naar het Circus World Museum had gezonden, nam in september 1970 de Amerikaanse circushistoricus Richard E. Conover contact met me op. Conover bleek een diepgaande studie van de geschiedenis van de Engelse wagens te maken, maar had nog veel problemen, die hij wilde trachten op te lossen tijdens een reis naar Europa in 1971.

Hij betreurde het dat mijn foto's pas na de restauratie van de wagen bij het Circus World Museum waren beland. De neuzen van de twee leeuwen boven op de wagen bleken n.l. niet geheel juist te zijn hersteld! Conover had een aantal argumenten voor het feit dat circus Lord George Sanger nooit eigenaar van de paradewagen had kunnen zijn.

Zou dit circus toch in Weert gefotografeerd zijn dan zou dit moeten zijn gebeurd tussen 1874 en 1885. Deze elf jaren bespeelde Sanger het vaste land van Europa.

Voor mij stond dus vast dat de foto's gemaakt moesten zijn tussen 1889 en 1899. Bij het napluizen van oude krantenleggers kwam ik tot de conclusie dat ze gemaakt waren op 27 mei 1897 (Hemelvaartsdag). De afgebeelde onderneming was zoals te vermoeden was niet circus Lord George Sanger, maar "het groot Fransche Amerikaans Circus", met als directrice mejuffrouw Iona Ginnett.

In het "Kanton Weert" van 22 mei 1897 staat de volgende advertentie afgedrukt:

Het groot Fransche Amerikaansch **CIRCUS.**

Hypodrome en Menagerie
voor het eerst in Nederland,
ZAL DEZE STAD BEZOEKEN,
op Donderdag 27 Mei,

SLICHTS EEN DAG.

Meer dan 100 paarden, 30 wagens en rijtuigen, 80 artisten en ander personeel.

De grootste Olifanten,
die men ooit gezien heeft

Afrikaansche Atlas-Leeuwen.

Nec plus ultra — Laatste dressuur.

De olifanten gedresseerd door den dierenemmer
Collier.

Verbazende onvergelykelijke Werkzaamheden.

Geduld

De leeuwen

gedresseerd en gepresenteerd door
den dierenemmer **Drowisky.**

Wiskraacht

Volbloedhengsten

van het Indisch, Mexicaansch en Russisch ras
in de hoogste perfectie gedresseerd.

De grappigste en komiekste muzikale Clowns
dezer eeuw.

Groot Succes.

De sterkst bekende Acrobaten, de meest verrassende acrobatische toeren uitvoerende voor de eerste maal in deze stad.

Voor den eersten keer in Europa.

De beroemde Amerikanen.

Het Nec plus ultra der Hand-Equilibristen
op de Stool pyramiden.

*Onze gymnasten zijn steeds de bekendsten,
sterksten in hun soort.*

DALLY-HO.

Het meest bekende springpaard van
geheel Amerika.

Mejuffr. IONA CANNETT, Directrice.

de sterkste Schoolrijdster der eeuw.

Mr. Georges Rowland,

De onvergelykelijke Jockey uit Epsom.

Een groote en schitterende
optocht heeft om 1 uur plaats.

Om 4 uren: Kindervoorstelling.

Om 8 uren: GROOTE UITVOERING.

PRIJZEN DER PLAATSEN:

Gereserveerde plaatsen fl. 2. Eerste rang fl.
1.50. Tweede rang fl. 1. Derde rang fl. 0.50.

Met hoofden der inrichtingen van onderwijs
onderhandelt de DIRECTIE over te geven
voorstellingen.

In hetzelfde blad wordt medegedeeld dat het circus van Roermond zou komen en naar België zou doorreizen. In het "Kanton Weert" van 29 mei 1897 staat het volgende bericht:

"Donderdag-avond gaf een Fransch-Amerikaans Circus alhier een voorstelling. Het circus was zoo groot, dat het gansche marktplein daardoor ingenomen was en de Korenmarkt dienst moest doen als paardenstallen. Het circus had 100 paarden, 2 olifanten, 4 leeuwen, 30 wagens en een personeel van 80.

Over de voorstelling, hier te Weert gegeven is men ruim tevreden, en betreurt niemand het uitgegeven geld, daar alles bij elkaar de avond genoegelijk is doorgebracht. Het bezoek was buitengewoon groot.

Wagon for the play, at the High Street, London, 1880. The float was used for the play 'The Lion and the Lamb' at the High Street, London, 1880. The float was used for the play 'The Lion and the Lamb' at the High Street, London, 1880.

Door de goede zorgen van Burgemeester en Wethouders werd de entreeprijs tot de helft verminderd, en van guldens op francs teruggebracht voor alle rangen. Voor deze welwillende zorg betuigen wij dank aan ons gemeentebestuur. In de morgen gekomen van Venloo, brak het circus den zelfden nacht weer op, en te drie uur Maandag morgen, had de markt wederom haar gewoon aanzien. Gisteren avond speelde het circus reeds te Moll." Uit een onderzoek in Roermond bleek me dat het circus daar op 26 mei had gespeeld (dus niet in Venlo). De in Roermond gevonden advertentie had dezelfde tekst als die welke in Weert was geplaatst. In een aantal kleine kranteberichtjes wordt de naam circus "Ginette" gebruikt en wordt voorts vermeld dat het circus via Weert en Neerpelt naar Antwerpen zou doorreizen.

Het grote aantal paarden (waarschijnlijk minder dan de opgegeven honderd) doet veronderstellen dat het circus over de weg reisde. Reizen over de weg, één dag in iedere stad en elke dag twee voorstellingen, is tegenwoordig niet ongewoon. In 1897 was dit zeker een vrij uitzonderlijke organisatorische prestatie.

Op 30 januari 1971 heb ik de heren Fox en Conover van mijn bevindingen op de hoogste gesteld. De heer Conover heeft mijn brief niet meer kunnen lezen. Hij is op 2 februari 1971 overleden.

Het circus stond dus onder leiding van Iona Ginnett.

De familie Ginnett is een bekende Engelse circusfamilie uit de vorige eeuw. In de niet altijd betrouwbare circusliteratuur is vermeld dat de Fransman Jean Pierre Ginnett de stamvader van de familie is. Hij raakt tijdens de slag bij Waterloo in Engelse krijgsgevangenschap. Na zijn vrijlating blijft hij in Engeland en gaat op de kermis optreden met vier gedresseerde kanaries. Later verwerft hij meer dieren en wordt hij eigenaar van een klein circus. Zijn drie zonen, evenals enkele kleinkinderen, hebben eigen circussen. Kleinzoon Fred Ginnett was in 1894 in Roermond, Venlo en Maastricht als directeur van "Mayer's Amerikaansch Paardenspel".

Ook Iona Ginnett is een kleinkind van Jean Pierre. Ze moet omstreeks 1870 geboren zijn. Door personen die Iona Ginnett (door bekenden ook Oni genoemd) gekend hebben wordt zij beschreven als een vrolijke levenslustige vrouw die ook op hoge leeftijd nooit uitverteld raakt over het circus uit haar jeugd. Zij moet een beroemd paardrijdster zijn geweest, die overal in de wereld heeft gewerkt. Circusauteur E.M. Scheers noemt haar een vrouwelijke globetrotter en vermeldt voorts dat zij de eerste Engelse artieste was die na de Revolutie Rusland bezoekt. Nergens in de circusliteratuur heb ik kunnen vinden dat Iona ook directrice van een circus is geweest. Wel vond ik in het Duitse circustijdschrift "der Artist" van 9 augustus 1896 een advertentie van Miss Lona (zal moeten zijn Iona) Ginnett, cirque Americain, dat toen in Versailles verbleef.

In juni 1965 wordt in het tijdschrift van de Engelse circusvrienden kennis gegeven van het overlijden van Iona en van haar begrafenis in Brighton.

Over olifantendresseur Collier, die in 1897 in het circus van Iona Ginnett optrad, heb ik nergens iets kunnen vinden. De eveneens geëngageerde dompteur (Alfred) Drowisky blijkt in Frankrijk geen onbekende te zijn. In de periode 1898-1902 trad hij daar op in verschillende menagerieën. Jockey George Rouland was gehuwd met Amy Ginnett, een zuster van Iona.